

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
terviktekst
01.01.2025
Hetkel kehtiv
RT I, 14.03.2025, 11

Kohtuekspertiisiseadus

Vastu võetud 18.01.2023
[RT I, 03.02.2023, 1](#)
jõustumine 01.09.2023

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine
11.12.2024

Avaldamine
[RT I, 30.12.2024, 1](#)

Jõustumine
01.01.2025, Vabariigi Valitsuse
seaduse § 105.19 lõike
12 alusel asendatud sõna
„Justiitsministeerium” sõnadega
„Justiits- ja Digiministeerium”
vastavas käändes

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesolevas seaduses sätestatakse kohtueksperti, riikliku ekspertiisiasutuse, selle lepingupartneri, registreeritud eraeksperti ning kohtu, prokuratuuri, uurimisasutuse või kohtuvälise menetleja (edaspidi koos *menetleja*) poolt ekspertdiks määratud muu isiku õiguslik seisund ning eksperti õiguste ja kohustuste tekke alused kriminaalmenetluses, väärteomenetluses, tsiviil- ja halduskohtumenetluses ning muus seaduses ettenähtud menetluses (edaspidi koos *menetlusasi*) lisaks kohtumenetluse seadustes sätestatule ning menetlusasjaga mitteseotud tasulise ekspertiisi tegemisel.

(2) Käesolevas seaduses ettenähtud kriminaal-, väärteo-, tsiviilkohtu-, halduskohtu- ja haldusmenetlusele kohaldatakse vastavalt kriminaalmenetluse seadustiku, väärteomenetluse seadustiku, tsiviilkohtumenetluse seadustiku, halduskohtumenetluse seadustiku ja haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

§ 2. Ekspertiis ja uuring

(1) Ekspertiis käesoleva seaduse tähenduses on menetlusasjas või riiklikus ekspertiisiasutuses menetlusasjaga mitteseotud tasulise ekspertiisi asjas ekspertdiks määratud isiku erialane tegevus, mille eesmärk on uurida esitatud materjali ja anda ekspertiisiülesandest lähtudes põhjendatud ekspertiisiarvamus.

(2) Ekspertiisi tulemusena antav ekspertiisiarvamus vormistatakse menetlusseadustes või muus seaduses sätestatud nõuete kohaselt.

(3) Uuring korraldatakse ekspertiisi tegemiseks, selle tegemise otsustamiseks või kui see on seaduses ette nähtud. Uuringut ei vormistata iseseisva ekspertiisiarvamusena, välja arvatud juhul, kui uuring korraldatakse ekspertiisi tegemise otsustamiseks või kui see on seaduses ette nähtud.

(4) Uuringu teinud ekspert vastutab teadvalt vale ekspertiisiarvamise andmise eest uuringu piires.

§ 3. Ekspert

(1) Ekspert käesoleva seaduse tähenduses on isik, kes ekspertiisi tehes kasutab mitteõiguslikke eriteadmisi, seaduses sätestatud juhul ka õiguslikke eriteadmisi.

(2) Ekspertdiks võib olla kohtuekspert, registreeritud eraekspert, riikliku ekspertiisiasutuse lepingupartneri töötaja või menetleja määratud muu füüsiline isik.

(3) Menetleja võib määrata nimeliselt ekspertiisi või määrata üksnes riikliku ekspertiisiasutuse ja jätta konkreetse ekspertiisi nimetamise riikliku ekspertiisiasutuse või tema lepingupartneri ülesandeks või määrata muu ekspertiise tegeva isiku ja jätta konkreetse ekspertiisi nimetamise viimase otsustada.

§ 4. Isikuandmete töötlemine

(1) Ekspertiisi ja uuringu ettevalmistamiseks ning tegemiseks on kohtuekspertdil, riiklikul ekspertiisiasutusel, selle lepingupartneril, registreeritud eraekspertdil või menetleja poolt ekspertdiks määratud muul isikul ning abipersonalil õigus töödelda konkreetse ekspertiisi või uuringu tegemiseks vajalikke isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid.

(2) Kriminaal- ja väärteomenetluses määratud ekspertiisi ettevalmistamisel ja tegemisel loetakse riikliku ekspertiisiasutuse ja selle lepingupartneri tegevus õiguskaitseasutuse tegevuseks isikuandmete kaitse seaduse § 13 lõike 2 tähenduses ning isikuandmete töötlemisel lähtutakse õiguskaitseasutuse kohta kehtestatud sätetest.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatamata menetlusasjades, muu seaduse alusel tehtava ekspertiisi või uuringu ning menetlusasjaga mitteseotud tasulise ekspertiisi ettevalmistamisel ja tegemisel kohaldatakse riikliku ekspertiisiasutuse ja selle lepingupartneri tegevusele Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 04.05.2016, lk 1–88).

(4) Menetlusasjas määratud ekspertiisi ettevalmistamisel ja tegemisel on riiklik ekspertiisiasutus, selle lepingupartner, registreeritud eraekspert või menetleja poolt ekspertdiks määratud muu isik isikuandmete kaasvastutav töötaja koos ekspertiisi määranud asutusega.

§ 5. Andmesubjekti õiguste teostamine

(1) Isikuandmete töötlemisel menetlusasjas määratud ekspertiisi ettevalmistamisel ja tegemisel teostatakse andmesubjekti õigusi käesoleva seaduse § 1 lõikes 2 nimetatud kohtumenetluse seadustes sätestatud korras.

(2) Isikuandmete töötlemisel muu seaduse alusel tehtava ekspertiisi või uuringu ning menetlusasjaga mitteseotud tasulise ekspertiisi ettevalmistamisel ja tegemisel teostatakse andmesubjekti õigusi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2016/679 sätestatud korras.

2. peatükk

Kohtuekspert ja riiklik ekspertiisiasutus

1. jagu

Kohtuekspert

§ 6. Kohtuekspert

Kohtuekspert on riiklikus ekspertiisiasutuses töötav isik, kelle peamine tööülesanne on teha ekspertiise.

§ 7. Kohtuekspertdile esitatavad nõuded

(1) Kohtuekspertdina võib töötada isik, kes:

- 1) on teovõimeline;
- 2) valdab eesti keelt keeleseaduses sätestatud tasemel;
- 3) on omandanud kõrghariduse Eesti Vabariigi kõrgkoolis või kelle haridus vastab sellele tasemele;
- 4) on kõrgete kõlbeliste omadustega;
- 5) on eksperditööks vajalike võimete ja isiksuseomadustega;
- 6) on läbinud riiklikus ekspertiisiasutuses kohtuekspertiisi väljaõppe.

(2) Kohtuekspertdina võib töötada ka välisriigi kutsekvalifikatsiooni omav isik, kui tema kutsekvalifikatsiooni on tunnustatud välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse kohaselt. Viidatud seaduse § 7 lõikes 2 sätestatud pädev asutus on Eesti Kohtuekspertiisi Instituut.

(3) Kohtuekspertdina ei või töötada isik:

- 1) kes on süüdi mõistetud tahtlikult toimepandud kuriteo eest;
- 2) keda on karistatud korruptsioonivastase seaduse nõuete rikkumise eest;
- 3) kes on lähedases suguluses (vanavanemad, vanemad, vennad, õed, lapsed ja lapselapsed) või hõimluses (abikaasa ning abikaasa vanemad, vennad, õed ja lapsed) töökohta vahetult kontrolliva töötaja või vahetu juhiga.

(4) Kohtuekspertdina tööle või kohtuekspertiisi väljaõppele ei või võtta isikut, kes on kahtlustatav või süüdistatav tahtliku kuriteo toimepanemises või menetlusalune isik korruptsioonivastases seaduses sätestatud väärteos.

(5) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 1 ja 2 sätestatud keeld ei laiene isikule, kelle karistusandmed on kustutatud karistusregistrist karistusregistri seaduse kohaselt.

§ 8. Taustakontroll

(1) Riikliku ekspertiisiasutuse juhil või tema määratud töötajal on õigus teha taustakontroll:

1) isikule, kes soovib asuda tööle kohtueksperdina või käesoleva seaduse § 7 lõike 1 punktis 6 nimetatud kohtueksperdi väljaõppele;

2) isikule, kes soovib asuda tööle käesoleva seaduse § 33 lõikes 3 nimetatud töökohale.

(2) Taustakontrolli eesmärk on selgitada välja käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikute vastavus käesoleva seaduse nõuetele ja usaldusvärsus. Taustakontrolli võib põhjendatud vajaduse korral teha töötamise ajal korduvalt.

(3) Taustakontrolli käigus võib töödelda käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud isiku järgmisi isikuandmeid:

1) isikusamasuse kontrollimist võimaldavad andmed;

2) kontaktandmed;

3) hariduse, õpingute ja keeleoskuse andmed;

4) töökoha ja varasema töökogemuse andmed;

5) majandustegevuses osalemise andmed viimase kümne aasta kohta;

6) käesoleva seaduse § 7 lõike 3 punktides 1 ja 2 nimetatud süüteo eest mõistetud kehtiva karistuse andmed;

7) andmed isiku kriminaalmenetluses osalemise kohta kahtlustatava või süüdistatavana või korrupsioonivastase seaduse nõuete rikkumise kohta läbiviidavas väärteomenetluses menetlusaluse isikuna kontrollimishetke seisuga;

8) andmed üldsusele suunatud ja avalikest allikatest.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud isiku puhul võib töödelda lõike 3 punktides 1, 2, 6 ja 7 loetletud andmeid. Taustakontrolliks võib nõuda isikult endalt nimetatud andmete kohta dokumendi esitamist.

(5) Riikliku ekspertiisiasutuse juhil või tema määratud töötajal on käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud andmete õigsuse ja isiku usaldusvärsuse kontrollimiseks õigus:

1) saada andmeid avaliku teabe seaduse § 43¹ lõikes 1 nimetatud andmekogust;

2) saada riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuselt, samuti füüsiliselt ja juriidiliselt isikult teavet kontrollitava isiku kohta;

3) vestelda kontrollitava isiku endaga, samuti tema tööandja ja õppeasutuse esindajate ning teiste isikutega ning vajaduse korral ja küsitleva isiku nõusolekul võtta temalt kirjalik seletus;

4) saada üldsusele suunatud ja avalikest allikatest kättesaadavaid andmeid.

(6) Isikut teavitatakse tema isikuandmete töötlemisest ja taustakontrolli tegemisest ning tal on õigus tutvuda tema kohta taustakontrolli käigus kogutud andmetega. Andmete esitaja poolt isiku kohta tehtud järeldustega tutvumist võib piirata ulatuses, mis on vajalik selleks, et tagada riigi julgeolek, süütegude menetlemine ja teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitse. Isikul on õigus tutvuda tema kohta tehtud taustakontrolli lõppjäreldusega.

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud taustakontrolli käigus töödeldavaid isikuandmeid säilitatakse kolm aastat taustakontrolli tegemisest arvates.

§ 9. Kohtueksperdi vande

(1) Kohtueksperdiks nimetamisel annab isik riikliku ekspertiisiasutuse juhile järgmise vande:

„Mina, (nimi), töotan täita kohtueksperdi ülesandeid ausalt ning anda eksperdiarvamuse erapooletult, oma eriteadmiste ja südametunnistuse kohaselt. Olen teadlik, et teadvalt vale eksperdiarvamuse andmise eest kohaldatakse karistust vastavalt karistusseadustiku §-s 321 sätestatule.”

(2) Kohtuekspert kirjutab vande alla ja kuupäevastab selle. Vande allkirjastatud tekst lisatakse riiklikus ekspertiisiasutuses olevale töölepingu eksemplarile. Digitaalselt allkirjastatud vandeteksti hoitakse isiku elektroonilises toimikus.

2. jagu

Riiklik ekspertiisiasutus

§ 10. Riiklik ekspertiisiasutus

(1) Riiklik ekspertiisiasutus (edaspidi ka *ekspertiisiasutus*) on riigiasutus, mille tegevuse põhieesmärk on teha ekspertiise. Lisaks on ekspertiisiasutus riikliku ja rahvusvahelise kohtuekspertiaalse teadmuse

keskus, mis tegeleb ka arendus- ja teadustegevusega, võrdlusnäidiste kogude ja registrite haldamisega ning on rahvusvahelises teabevahetuses pädev asutus, kui see on seaduses nimetatud.

(2) Riiklikuks ekspertiisiasutuseks on Eesti Kohtuekspertiisi Instituut.

(3) Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi põhimääruse kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(4) Ekspertiisiasutuse juhiga sõlmib töölepingu viieks aastaks valdkonna eest vastutav minister. Tähtaega võib pikendada korduvalt viie aasta kaupa.

§ 11. Ekspertiisiasutuse pädevus

(1) Ekspertiisiasutuse pädevuses on teha ise või oma lepingupartnerite kaudu ekspertiise ja seaduses nimetatud juhtudel uuringuid valdkondades, kus vajatakse eksperdiarvamust.

(2) Ekspertiisiasutuses tehtavate ekspertiiside loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(3) Ekspertiisi tegemise ja vormistamise nõuded ning ekspertiisi tegemiseks vajalike näidiste kogude pidamise põhimõtted võib kehtestada [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(4) Ekspertiisiasutus võib teha füüsilistele ja juriidilistele isikutele (edaspidi *tellij*a) menetlusasjadega mitteseotud tasulisi ekspertiise (edaspidi *tasuline ekspertiis*), kui see ei takista tema menetlusasjades tehtavate ekspertiisidega seotud ülesannete täitmist.

(5) Tasuliste ekspertiiside loetelu ning nende tegemise ja vormistamise korra ja säilitatavate andmete loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(6) Ekspertiisiasutus võib tellida ekspertiisiks vajalikke uuringuid väljastpoolt.

(7) Ekspertiisiasutus võib tarnida tooteid või osutada teenuseid, kui see on lahutamatu seotud tema põhiülesandega ega takista tema menetlusasjades tehtavate ekspertiisidega seotud ülesannete täitmist.

(8) Ekspertiisiasutus on nõukogu määruse (EÜ) nr 1338/2001, milles sätestatakse euro võltsimise takistamiseks vajalikud meetmed (EÜT L 181, 04.07.2001, lk 6–10), artikli 4 lõikes 1 ja artikli 5 lõikes 1 nimetatud pädev asutus.

§ 12. Tasulise ekspertiisi tegemise tingimused

(1) Tasulisi ekspertiise võib teha järgmistel tingimustel:

1) ekspertiisiasutus eelistab menetlusasjadega seotud ekspertiiside tegemist tasulistele ekspertiisidele, tasulise ekspertiisi tegemiseks kokkulepitav aeg sõltub eksperdi töökoormusest ning ekspertiisiasutusel on õigus esialgu kokkulepitud aega ühepoolset pikendada, kusjuures tellijal on sel juhul õigus leping üles öelda ilma ekspertiisi eest tasu maksmata;

2) tasulist ekspertiisi ei tehta anonüümselt, vaid tellija tagab, et selle tegemisse või tulemusse puutuv isik või tema seaduslik esindaja on konkreetse ekspertiisi tegemiseks andnud ekspertiisiasutusele oma nõusoleku, välja arvatud juhul, kui tasuline ekspertiis on otseselt vajalik sellise tervishoiuteenuse jaoks, mille osutamiseks ei ole patsiendi ega tema seadusliku esindaja nõusolekut vaja;

3) tasulise ekspertiisi tegemiseks esitatud materjalid ja andmed peavad olema seaduslikud ning ekspertiisi tegemiseks ohutud ja asjakohased;

4) tasulise ekspertiisi tegemine ei tohi soodustada süütegude toimepanemist ega raskendada nende avastamist;

5) tasulise ekspertiisi tegemine ei tohi kahjusta Eesti Vabariigi ega õigusemõistmise huve;

6) tasulist ekspertiisi ei tehta menetlusasjas juba tehtud ekspertiisi kontrollimiseks või täiendamiseks ega kriminaal- või vääртеomenetluses ekspertiisi tegemise ennetamiseks;

7) tasulise ekspertiisi tegemine ei tohi kahjustada kõlblust ega olla muul viisil vastuolus ekspertiisiasutuse eetika põhimõtetega.

(2) Ekspertiisiasutusele tasulise ekspertiisi tegemiseks esitatud materjalide ja andmete seaduslikkuse, ohutuse ja asjakohasuse eest vastutab tasulise ekspertiisi tellija. Ekspertiisiasutusel on õigus esitatud andmeid kontrollida.

(3) Ekspertiisiasutus võib tasulise ekspertiisi tegemisest keelduda.

(4) Kui juba alustatud tasulise ekspertiisi tegemisel ilmneb selle vastuolu õigusakti või tasulise ekspertiisi tegemise tingimustega, katkestab ekspertiisiasutus ekspertiisi ilma selle eest tasu nõudmata või maksab juba saadud tasu tellijale tagasi. Ekspertiisiasutus ei pea tasu tagasi maksuma juhul, kui tasulist ekspertiisi takistav asjaolu oli või pidi olema tellijale teada ekspertiisi tellimise ajal. Ekspertiisiasutus ei pea tasulise ekspertiisi katkestamise ajani tehtud uuringute tulemusi ega muid ekspertiisi puutuvaid andmeid tellijale üle andma ja ei pea ekspertiisi puutuvatele isikutele hüvitama ekspertiisi tellimise või tegemisega kaasnenud kulutusi.

(5) Tasulise ekspertiisi andmeid ja materjale hoitakse ja säilitatakse eraldi käesoleva seaduse § 11 lõikes 5 sätestatud korra kohaselt. Tasuliste ekspertiiside tellimisel ja tegemisel saadud andmeid, mis ei ole käesoleva seaduse §-s 4 sätestatud isikuandmed, ja materjale säilitatakse ekspertiisiasutuses kuni viis aastat tasulise ekspertiisi valmimisest arvates, kui seaduses ei ole sätestatud muud tähtaega.

(6) Tasulise ekspertiisi tegija ja selle tegemisel osalenud või juures viibinud isikud ning ekspertiisiasutus peavad hoidma saladuses neile ekspertiisi tellimisel või tegemisel teatavaks saanud asjaolusid, välja arvatud juhul, kui nende esitamine või avaldamine on seadusega lubatud või kohustuslik.

§ 13. Ekspertiisiasutuse lepingupartner

(1) Piiritlemata hulga selliste ekspertiiside või uuringute tegemiseks, mis on ekspertiiside loetelus, kuid mille tegemiseks puudub ekspertiisiasutuses võimekus, võib ekspertiisiasutus sõlmida halduslepingu sobiva teenusepakkujaga. Ühekordse ekspertiisi või uuringu tegemiseks võib sõlmida ka muu lepingu.

(2) Kui menetleja on määranud ekspertiisi tegijaks ekspertiisiasutuse, edastab ekspertiisiasutus käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud juhul ekspertiisimääruse oma lepingupartnerile, kes nimetab konkreetse eksperdi. Menetleja võib ka ise ekspertiisimääruse edastada ekspertiisiasutuse lepingupartnerile, kes nimetab konkreetse eksperdi.

(3) Kui ekspertiisiasutuse lepingupartneri juures nimetatakse eksperdiks vannutamata isik, hoiatatakse teda kriminaalkaristuse eest teadvalt vale eksperdiarvamuse andmise eest.

(4) Ekspertiisiasutuse lepingupartner tagab halduslepingus, et tema töötajad, kes teevad ekspertiise, vastavad käesoleva seaduse § 7 lõike 1 punktides 1–5 ja lõigetes 2–5 sätestatud kohtueksperdile esitatavatele nõuetele.

(5) Välisriigis asuv ning käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ühekordse lepingu järgne ekspertiisiasutuse lepingupartner tagab, et töötajatel, kes teevad ekspertiise või uuringuid, on selleks piisav erialane pädevus.

§ 14. Ekspertiisi ja uuringu tegemine välisriigis

(1) Menetleja nõusolekul võib ekspertiisiasutus tellida kriminaalmenetluses vajaliku ekspertiisi välisriigi ekspertiisi- või muust asutusest, kui seda ei ole võimalik teha ekspertiisiasutuses.

(2) Ekspertiisiasutus võib tellida ekspertiisiks vajaliku uuringu välisriigi ekspertiisi- või muust asutusest, kui seda ei ole võimalik teha ekspertiisiasutuses.

(3) Kohtueksperdi võib teha ekspertiisiks vajaliku uuringu välisriigi ekspertiisi- või muust asutusest, kui seda ei ole võimalik teha ekspertiisiasutuses.

§ 15. Välisriiki ekspertiisi ja uuringu tegemine

Välisriigi ekspertiisiasutusele või muule välisriigi isikule ekspertiisi või uuringu tegemisele kohaldatakse tasulise ekspertiisi kohta sätestatud, kui riikidevahelistest või rahvusvahelistest kokkulepetest ei tulene teisiti.

3. peatükk Andmekogud

§ 16. Kohtuekspertisi infosüsteem

(1) Kohtuekspertisi infosüsteemis töödeldakse andmeid:

1) ekspertiisiasutuses tehtavate ekspertiiside ja uuringute tegemiseks ja nende üle arvestuse pidamiseks ning prioriteetsuse määramiseks;

2) registrite ja võrdlusnäidiste kogudega seotud info haldamiseks.

(2) Kohtuekspertisi infosüsteem on andmekogu, mille asutab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(3) Andmekogu vastutav töötleja on Justiits- ja Digiministeerium ja volitatud töötleja Eesti Kohtuekspertisi Instituut.

[RT I, 30.12.2024, 1- jõust. 01.01.2025, Vabariigi Valitsuse seaduse § 105.19 lõike 12 alusel asendatud sõna „Justiitsministeerium” sõnadega „Justiits- ja Digiministeerium” vastavas käändes]

(4) Kohtuekspertisi infosüsteemi kantakse andmed:

1) ekspertiiside ja uuringute määraja ja tegija kohta;

2) tasuliste ekspertiiside tellija ja tegija kohta;

3) ekspertiiside ja uuringutega seotud isikute kohta;

4) ekspertiisiks esitatud materjalide ja asitõendite kohta;

5) võrdlusmaterjali kohta;

6) registrite ja võrdlusnäidiste kogude kohta.

(5) Ekspertiisi ja uuringuga seotud isikute ja tasulise ekspertiisi tellija kohta kantakse kohtuekspertiisi infosüsteemi isiku nimi, isikukood või registrikood ja kontaktandmed.

(6) Andmed, mis on seotud menetlusasjas tehtavate ekspertiisidega, säilitatakse, arhiveeritakse ja kustutatakse menetlusseadustes sätestatud tähtaja jooksul. Kui menetlusseaduses tähtaega ei ole, säilitatakse andmeid kümme aastat pärast ekspertiisi tegemist, mille järel need kustutatakse.

(7) Tasuliste ekspertiiside andmeid, sealhulgas käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud isikuandmeid, säilitatakse kohtuekspertiisi infosüsteemis viis aastat pärast ekspertiisi tegemist, mille järel need kustutatakse. Põlvnemise tuvastamiseks tehtud tasulise DNA-ekspertiisi andmeid säilitatakse kõige kauem 20 aastat, mille järel need kustutatakse.

(8) Kohtuekspertiisi infosüsteemi põhimääruse, sealhulgas andmete täpsema koosseisu, kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

§ 17. Riiklik süüteo menetluse biomeetriaregister

(1) Riiklikus süüteo menetluse biomeetriaregistris (edaspidi *süüteo menetluse biomeetriaregister*) töödeldakse seaduse alusel kogutud ja registrisse kantud isikute biomeetrilisi andmeid, mida ei loeta automaatselt biomeetrilise isikutuvastuse süsteemi andmekogu (edaspidi *andmekogu ABIS*) osaks, biograafilisi andmeid ning biograafiliste ja biomeetriliste andmete võtmise ja kogumisega seotud andmeid:

- 1) välistamiseks kriminaalmenetluse seadustiku §-s 100, kaitseväeteenistuse seaduse §-s 92¹, politsei ja piirivalve seaduse §-s 45¹, päästeteenistuse seaduse §-s 7³ ja käesoleva seaduse §-s 36 sätestatud juhtudel;
- 2) isikusamasuse kontrollimiseks või isiku tuvastamiseks vangistusseaduse §-des 5⁵, 18 ja 96 sätestatud juhtudel ja muudel seaduses sätestatud juhtudel;
- 3) süütegude menetlemiseks, avastamiseks ja tõkestamiseks kriminaalmenetluse seadustiku §-s 99¹, väärteomenetluse seadustiku §-s 31¹ ja vangistusseaduse §-s 18 sätestatud juhtudel;
- 4) ekspertiiside ja uuringute tegemiseks kriminaalmenetluse seadustiku §-des 99 ja 99², väärteomenetluse seadustiku §-s 102, korrakaitse seaduse §-des 40 ja 41, vangistusseaduse §-s 67¹ ja käesoleva seaduse §-s 2 sätestatud juhtudel;
- 5) Riigikogu poolt heaks kiidetud välislepingust või muust Eesti jaoks siduvast rahvusvahelisest õigusaktist tuleneva kohustuse täitmiseks;
- 6) isiku taotluse alusel ja määratud eesmärgil registrisse kantud andmete töötlemiseks käesoleva seaduse §-s 20 sätestatud juhtudel;
- 7) tehniliseks testimiseks kvaliteedikontrolli või saastumise kontrolli eesmärgil.

(2) Isiku daktüloskopeerimisel võetud kümne sõrme vajutusjälgi ja pööratud jälgi, peopesa ja kirjutaja-peopesa vajutusjälgi ning sündmuskohalt või muult objektilt kogutud naha papillaarkurrustiku jälgi töödeldakse ja säilitatakse andmekogus ABIS. Isiku biograafilisi andmeid ning andmeid tema daktüloskopeerimise või naha papillaarkurrustiku jälgede kogumise kohta töödeldakse ja säilitatakse süüteo menetluse biomeetriaregistri kohta käivate sätete kohaselt.

(3) Isiku näokujutist, mis on kujutis isiku nägu iseloomustavatest füüsilistest tunnustest ning mis on isikult võetud tehnilise seadme abil või fotolt või filmilindilt või muult andmekandjalt või muul moel saadud tehnilise töötlemise abil, töödeldakse ja säilitatakse andmekogus ABIS. Isiku biograafilisi andmeid ning andmeid näokujutise võtmise ja kogumise kohta töödeldakse ja säilitatakse süüteo menetluse biomeetriaregistri kohta käivate sätete kohaselt.

(4) Süüteo menetluse biomeetriaregister vahetab andmekoguga ABIS käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 nimetatud andmeid X-tee kaudu või muul turvalist elektroonilist andmevahetust võimaldaval viisil.

(5) DNA-proovi analüüsil saadud andmeid ja nende võtmise või kogumisega seotud andmeid ning isiku biograafilisi andmeid töödeldakse ja säilitatakse süüteo menetluse biomeetriaregistri kohta käivate sätete kohaselt.

(6) Isikult võetud või muul moel saadud häälenäidiseid ja nende võtmise või kogumisega seotud andmeid ning isiku biograafilisi andmeid töödeldakse ja säilitatakse süüteo menetluse biomeetriaregistri kohta käivate sätete kohaselt.

(7) Käesoleva paragrahvi lõigetes 2, 3, 5 ja 6 sätestatud isiku biograafilised andmed, mis kantakse süüteo menetluse biomeetriaregistrisse, on isiku nimi, isikukood ja kontaktandmed. Biomeetriliste andmete võtmise ja kogumisega seotud andmed on toimingu tegija andmed ning toimingu tegemise aeg, koht ja õiguslik alus.

(8) Süüteo menetluse biomeetriaregistri vastutav töötleja on Justiits- ja Digiministeerium ja volitatud töötleja Eesti Kohtuekspertiisi Instituut.

[RT I, 30.12.2024, 1- jõust. 01.01.2025, Vabariigi Valitsuse seaduse § 105.19 lõike 12 alusel asendatud sõna „Justiitsministeerium” sõnadega „Justiits- ja Digiministeerium” vastavas käändes]

(9) Süüteo menetluse biomeetriaregistri asutab ja selle põhimääruse kehtestab [Vabariigi Valitsus](#) määrusega.

§ 18. Süüteomenetluse biomeetriaregistrisse andmete kandmine ja nende andmete töötlemine

(1) Süüteomenetluse biomeetriaregistrisse kantakse andmed üksnes seaduse alusel ja seaduses nimetatud eesmärgil. Registrisse kantud andmeid tohib kasutada üksnes seadusega sätestatud ülesannete täitmiseks ning kooskõlas andmete töötlemise ja registrisse kandmise eesmärgiga.

(2) Isiku tuvastamisel ja isikusamasuse kontrollimisel isikut tõendavate dokumentide seaduse § 15⁵tähenduses võib töödelda isiku identiteediandmeid, mis on kantud süüteomenetluse biomeetriaregistrisse.

(3) Isiku daktüloskopeerimisel ning sündmuskohalt või muult objektilt naha papillaarkurrustiku jälgede kogumisel kantakse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse:

- 1) isiku nimi, isikukood ja kontaktandmed, kui sellised andmed on olemas;
- 2) andmed sündmuskoha või muu objekti kohta, kui sellised andmed on olemas;
- 3) andmed daktüloskoopiaandmete võtmise kohta;
- 4) andmed daktüloskoopiaandmetega tehtavate toimingute kohta.

(4) Näokujutise võtmisel kantakse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse:

- 1) isiku nimi, isikukood ja kontaktandmed, kui sellised andmed on olemas;
- 2) andmed sündmuskoha või sündmusega seotud muu koha kohta, kui sellised andmed on olemas;
- 3) andmed näokujutise võtmise kohta;
- 4) andmed näokujutisega tehtavate toimingute kohta.

(5) DNA-proovi võtmisel kantakse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse:

- 1) isiku nimi, isikukood ja kontaktandmed, kui sellised andmed on olemas;
- 2) andmed sündmuskoha või muu objekti kohta, kui sellised andmed on olemas;
- 3) andmed DNA-proovi võtmise kohta;
- 4) DNA-proovi analüüsil saadud andmed;
- 5) DNA-proovi kood;
- 6) andmed DNA-prooviga tehtavate toimingute kohta.

(6) Häälenäidise võtmisel kantakse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse:

- 1) isiku nimi, isikukood ja kontaktandmed, kui sellised andmed on olemas;
- 2) andmed sündmuskoha või sündmusega seotud muu koha kohta, kui sellised andmed on olemas;
- 3) andmed häälenäidise võtmise kohta;
- 4) häälenäidis;
- 5) andmed häälenäidisega tehtavate toimingute kohta.

§ 19. Juurdepääs süüteomenetluse biomeetriaregistrile

(1) Süüteomenetluse biomeetriaregistrisse kantud andmed ei kuulu avalikustamisele.

(2) Juurdepääs süüteomenetluse biomeetriaregistrisse kantud andmetele on registri volitatud töötlejal, kes kasutab andmeid talle seadusega pandud ülesannete täitmiseks.

(3) Andmete edastamiseks automatiseeritud ning nende olemasolu kontrollimiseks süüteomenetluse biomeetriaregistris antakse juurdepääs Politsei- ja Piirivalveametile, uurimisasutusele, kohtuvälisele menetlejale, jälitus- ja julgeolekuasutusele ning vanglale.

(4) Süüteomenetluse biomeetriaregistrisse kantud andmed väljastatakse:

- 1) Politsei- ja Piirivalveametile, Päästeametile, Kaitsevägele, uurimisasutusele, jälitus- ja julgeolekuasutusele, kohtuvälisele menetlejale, prokuratuurile, kohtule ja vanglale neile seadusega pandud ülesannete täitmiseks;
- 2) isikule endale kirjaliku ja allkirjastatud taotluse alusel, kui seaduses ei sätestata teisiti.

(5) Süüteomenetluse biomeetriaregistrisse lubatakse teha automatiseeritud otsinguid ja võrdlusi ning andmed väljastatakse välisriigi pädevale asutusele seaduse, Riigikogu poolt heaks kiidetud välislepingu või muu Eesti jaoks siduva rahvusvahelise õigusakti alusel ning üksnes juhul, kui andmeid kasutatakse kooskõlas käesoleva seaduse § 18 lõikes 1 sätestatuga.

(6) Süüteomenetluse biomeetriaregistri arhiivi kantud andmed väljastatakse:

- 1) isikule endale allkirjastatud taotluse alusel, kui seaduses ei sätestata teisiti;
- 2) kriminaalmenetluses määratud kohtuekspertiisi tagamiseks kriminaalmenetluse seadustiku §-s 99²sätestatud korras;
- 3) julgeolekuasutusele talle seadusega pandud ülesannete täitmiseks.

§ 20. Isiku taotluse alusel tema daktüloskopeerimisel, näokujutise ja häälenäidise võtmisel ning DNA-proovi analüüsil saadud andmete kandmine süüteomenetluse biomeetriregistrisse ja andmekogusse ABIS

(1) Isik võib taotleda enda daktüloskopeerimist, näokujutise või häälenäidise võtmist või DNA-proovi analüüsi tegemist ning saadud andmete kandmist vastavalt süüteomenetluse biomeetriregistrisse ja andmekogusse ABIS. Taotlus peab olema kirjalik ja allkirjastatud.

(2) Taotlusega annab isik nõusoleku tema daktüloskopeerimisel, näokujutise või häälenäidise võtmisel või DNA-proovi analüüsil saadud andmete töötlemiseks ning määrab andmete kasutamise eesmärgi ja nende säilitamise tähtaja.

(3) Isik, kelle andmed on kantud süüteomenetluse biomeetriregistrisse ja andmekogusse ABIS käesoleva paragrahvi lõike 1 kohaselt, võib igal ajal taotleda enda andmete kustutamist registrist ja andmekogust või muuta andmete kasutamise eesmärgi, esitades registri volitatud töötlejale kirjaliku ja allkirjastatud taotluse.

(4) Isiku taotluse alusel süüteomenetluse biomeetriregistrisse kantud andmed kustutatakse käesoleva paragrahvi lõikes 2 määratud ajal või lõikes 3 sätestatud taotluse alusel. Kui isik ei ole tähtaega määranud, kustutatakse andmed viie aasta möödumisel nende registrisse kandmisest, kui seaduses ei sätestata teisiti.

§ 21. Süüteomenetluse biomeetriregistrisse ja andmekogusse ABIS kantud andmete säilitamine

(1) Isiku daktüloskopeerimisel, näokujutise või häälenäidise võtmisel ja DNA-proovi analüüsil saadud andmeid säilitatakse vastavalt süüteomenetluse biomeetriregistris ja andmekogus ABIS kõige kauem 40 aastat kandmisest arvates, kui seaduses ei sätestata teisiti. Pärast nimetatud tähtaja möödumist andmed arhiveeritakse.

(2) Süüteomenetluse biomeetriregistri ja andmekogu ABIS arhiivis säilitatakse isikute daktüloskopeerimisel, näokujutise või häälenäidise võtmisel ja DNA-proovi analüüsil saadud andmeid kõige kauem 35 aastat.

(3) Sündmuskohalt kogutud või muult objektilt või tuvastamata surnud isikult võetud ja andmekogusse ABIS kantud naha papillaarkurrustiku jälgi ning süüteomenetluse biomeetriregistrisse kantud andmeid naha papillaarkurrustiku jälgede kogumise kohta säilitatakse andmekogus ja registris kuni isikuga seostamiseni, mille järel isikuga seostatud jälg suletakse, või isikuga seostamata jäämise korral kõige kauem 75 aastat.

(4) Sündmuskohalt kogutud või mujalt saadud või tuvastamata surnud isikult võetud ja andmekogusse ABIS kantud näokujutisi ning süüteomenetluse biomeetriregistrisse kantud andmeid näokujutise kogumise kohta säilitatakse andmekogus ja registris kuni isikuga seostamiseni või kõige kauem 75 aastat.

(5) Sündmuskohalt kogutud või mujalt saadud ning süüteomenetluse biomeetriregistrisse kantud häälenäidiseid ning andmeid häälenäidise kogumise kohta säilitatakse registris kuni isikuga seostamiseni või kõige kauem 75 aastat.

(6) Sündmuskohalt kogutud või mujalt saadud, isikult kogutud, kuid selle isikuga mitteseotud, tuvastamata surnud isikult või teadmata kadunud isiku isiklikelt esemetelt või tema lähisugulastelt kogutud DNA-proovi analüüsil saadud andmeid ning andmeid DNA-proovi kogumise kohta säilitatakse süüteomenetluse biomeetriregistris kuni isikuga seostamiseni või isiku täieliku tuvastamiseni või kõige kauem 75 aastat.

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud lähisugulase andmete töötlemisele kohaldatakse käesoleva seaduse §-s 20 sätestatud.

§ 22. Süüteomenetluse biomeetriregistrisse ja andmekogusse ABIS kantud andmete kustutamine

(1) Süüteomenetluse biomeetriregistrisse ja andmekogusse ABIS kantud andmed kustutatakse pärast säilitustähtaja lõppemist või muul seaduses sätestatud ajal.

(2) Kui isik daktüloskopeeritakse või temalt võetakse näokujutis, häälenäidis või DNA-proov isikusamasuse kontrollimiseks või isiku tuvastamiseks, kustutatakse andmed vastavalt süüteomenetluse biomeetriregistrist ja andmekogust ABIS kohe pärast isikusamasuse kontrollimist või isiku tuvastamise uuringu tegemist.

(3) Kui isik mõistetakse õigeks, kriminaalmenetlus lõpetatakse kriminaalmenetluse seadustiku §-de 199 ja 200 alusel või §-de 205² ja 274² alusel, välja arvatud, kui menetlust jätkatakse vääртеona, või vääртеomenetlus lõpetatakse vääртеomenetluse seadustiku § 29 lõike 1 punktide 1–3 ja 5–7 alusel, kustutatakse isiku daktüloskopeerimisel, näokujutise või häälenäidise võtmisel ja DNA-proovi analüüsil saadud andmed vastavalt süüteomenetluse biomeetriregistrist ja andmekogust ABIS kohtuotsuse või prokuratuuri, uurimisasutuse või kohtuvälise menetleja määruse alusel 14 päeva jooksul selle saamisest arvates.

(4) Naha papillaarkurrustiku jäljed, näokujutis, häälenäidis või DNA-proovi analüüsil saadud andmed, mis on vastavalt süüteomenetluse biomeetriregistrisse ja andmekogusse ABIS kantud ekslikult või tehniliseks testimiseks või kvaliteedikontrolli või saastumise kontrolli eesmärgil, kustutatakse registrist ja andmekogust kohe pärast eksituse ilmsikstulekut või testimise läbiviimist või kontrolli tegemist.

(5) Isiku DNA-proov hävitatakse kaks kuud pärast vastava ekspertiisiakti edastamist menetlejale või DNA-proovi analüüsil saadud andmete kandmist süüteomenetluse biomeetriaregistrisse. Põhjendatud juhul on prokuratuuri taotlusel võimalik pikendada DNA-proovi säilitamise aega kuni kriminaalmenetluse lõppemiseni.

§ 23. Andmekogu ABIS kasutamine ekspertiisiasutuses

- (1) Andmekogu ABIS on elektrooniline andmekogu, mille eesmärk käesoleva seaduse tähenduses on:
- 1) ekspertiisiasutuses töötava ja ekspertiisioobjekti või -materjaliga kokkupuutuva isiku daktüloskopeerimisel saadud naha papillaarkurrustiku jälgede töötlemine, et välistada ekspertiisioobjektilt selle töötaja jäetud jäljed;
 - 2) isiku taotluse alusel ja määratud eesmärgil andmekogusse kantud biomeetriliste andmete töötlemine.
- (2) Andmekogusse ABIS kantud andmete töötlemisele kohaldatakse isikut tõendavate dokumentide seaduse §-s 15⁵ sätestatud käesolevas seaduses sätestatud erisustega.
- (3) Ekspertiisiasutuses töötava ja ekspertiisioobjekti või -materjaliga kokkupuutuva isiku daktüloskopeerimisel saadud biomeetrilisi andmeid ning isiku taotluse alusel ja määratud eesmärgil andmekogusse ABIS kantud biomeetrilisi andmeid võib töödelda üksnes käesoleva seaduse § 36 lõikes 1 ja § 20 lõikes 2 nimetatud eesmärgil.
- (4) Andmekogu ABIS asutab ja selle põhimääruse kehtestab [Vabariigi Valitsusmäärusega](#).
- (5) Andmekogu ABIS vastutavad töötajad on Politsei- ja Piirivalveamet ning Eesti Kohtuekspertiisi Instituut.
- (6) Andmekogus ABIS sisalduvad andmed on juurdepääsupiiranguga ning on tunnistatud asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks.

4. peatükk Registreeritud eraekspert

§ 24. Registreeritud eraekspert

Registreeritud eraekspert on füüsiline isik, kes vastab eraekspertdile esitatavatele nõuetele ja on kantud vastavasse nimekirja.

§ 25. Registreeritud eraekspertide nimekiri

- (1) Registreeritud eraekspertide nimekirja (edaspidi *nimekiri*) koostamise eesmärk on tagada ülevaade asjatundjatest, keda menetleja saab kasutada ekspertiiside tegemisel.
- (2) Registreeritud eraekspert kantakse nimekirja ekspertiisiliigi järgi.
- (3) Nimekirja peab ekspertiisiasutus. Nimekiri avaldatakse ekspertiisiasutuse veebilehel. Avaldatud nimekirjal on informatiivne tähendus.
- (4) Nimekirja pidamise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 26. Eraekspertiisi nimekirja kandmine

- (1) Nimekirja kantakse isik, kes:
- 1) vastab käesoleva seaduse § 7 lõike 1 punktides 1–5 ja lõigetes 2–5 sätestatud kohtuekspertdile esitatavatele nõuetele;
 - 2) omab ekspertiisi tegemiseks vajalikku kvalifikatsiooni ja on töötanud vähemalt kolm aastat taotletava ekspertiisiliigiga lähedasel erialal;
 - 3) omab reguleeritud kutsealal tegutsemiseks nõutavat tegevusluba või kehtivat litsentsi või kutsetunnistust;
 - 4) omab võimalust kasutada ekspertiisi tegemiseks vajalikke vahendeid.
- (2) Nimekirja ei kanta isikut, kes:
- 1) töötab kohtuekspertina ekspertiisiasutuses;
 - 2) on varem kustutatud nimekirjast käesoleva seaduse § 31 lõike 1 punkti 5 või lõike 2 punktide 1–3 või 5 alusel.
- (3) Isikud kantakse sellise ekspertiisiliigi nimekirja, milles tavatsetakse määrata ekspertiise ja mida ei tehta ekspertiisiasutuses.

§ 27. Taotlus

- (1) Isik kantakse nimekirja tema taotluse alusel.
- (2) Taotlus esitatakse ekspertiisiasutusele.
- (3) Taotluse vorminõuded ning selles sisalduvate andmete koosseisu ja selle lisade sisu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.
- (4) Taotluses ja selle lisades sisalduvate andmete muutumisest on registreeritud eraekspert kohustatud viivitamata kirjalikult teatama ekspertiisiasutusele.

§ 28. Taotluse läbivaatamine ja nimekirja kandmise otsustamine

- (1) Taotluse ja esitatud dokumentide põhjal kontrollib ekspertiisiasutus isiku vastavust käesolevas seaduses eraekspertidele kehtestatud nõuetele. Ekspertiisiasutus võib taotluse esitajalt nõuda lisadokumente.
- (2) Isiku nimekirja kandmise otsustab ekspertiisiasutuse juht kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud lisadokumentide nõudmise korral võib ekspertiisiasutus tähtaega pikendada kuni kolme kuuni.
- (3) Taotluste läbivaatamise ja nimekirja kandmise otsustamise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 29. Registreeritud eraeksperti vane

- (1) Enne nimekirja kandmist annab isik ekspertiisiasutuse juhile järgmise vande:
„Mina, (nimi), töotan täita registreeritud eraeksperti ülesanded ausalt ning anda eksperdiarvamuse erapooletult oma eriteadmiste ja südametunnistuse kohaselt. Olen teadlik õigusaktides sätestatud eksperdi õigustest ja kohustustest, samuti sellest, et teadvalt vale eksperdiarvamuse andmise eest kohaldatakse karistust vastavalt karistusseadustiku §-s 321 sätestatule.”
- (2) Vanne allkirjastatakse digitaalselt või omakäeliselt. Vandeteksti hoitakse ekspertiisiasutuses.
- (3) Kehtivusaja pikendamisel uut vannet ei anta. Kui isik nimekirjast kustutatakse, kaotab vane kehtivuse.

§ 30. Nimekirja kande kehtivusaeg

- (1) Isik kantakse nimekirja kolmeks aastaks.
- (2) Nimekirja kande kehtivus lõpeb nimekirjas oleku kolmanda aasta 15. detsembril, olenemata kande tegemise kuupäevast.
- (3) Registreeritud eraeksperti taotluse alusel võib käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud kehtivusaega korduvalt pikendada, kui isik vastab käesoleva seaduse §-s 26 nimetatud nõuetele, mille kohta registreeritud eraekspert annab kande pikendamise taotluses kinnituse.
- (4) Nimekirja kande kehtivusaja pikendamise taotlus tuleb esitada ekspertiisiasutusele hiljemalt kolm kuud enne kehtivusaja lõppemist.
- (5) Pikendamise taotlusele lisatakse käesoleva seaduse § 35 lõikes 1 nimetatud arvestusandmed menetlusasjade kohta, milles isik on teinud ekspertiisi registreeritud eraekspertina viimase kolme aasta jooksul.
- (6) Nimekirja kande kehtivusaja pikendamise otsus tehakse käesoleva seaduse §-s 28 sätestatud korras.

§ 31. Registreeritud eraeksperti nimekirjast kustutamine

- (1) Registreeritud eraekspert kustutatakse nimekirjast, kui:
 - 1) isik esitab ekspertiisiasutusele kirjaliku avalduse enda nimekirjast kustutamiseks;
 - 2) möödub nimekirja kande kehtivusaeg ja selle pikendamise taotlust ei ole esitatud;
 - 3) nimekirja kande kehtivusaja pikendamise taotlust ei rahuldata;
 - 4) ilmneb, et isik ei vasta käesoleva seaduse §-s 26 nimetatud nõuetele;
 - 5) registreeritud eraekspert on rikkunud käesoleva seaduse §-s 29 kehtestatud vannet;
 - 6) registreeritud eraekspert sureb.
- (2) Registreeritud eraeksperti võib nimekirjast kustutada, kui:
 - 1) registreeritud eraekspert keeldub seadusliku aluseta ekspertiisi tegemast või viivitab mõjuva põhjuseta ekspertiisi tegemisega või ei ilmu menetleja kutsel ning menetleja teeb ekspertiisiasutusele põhjendatud ettepaneku isiku nimekirjast kustutamiseks;
 - 2) menetleja on ekspertiisiasutusele edastanud korduvalt pretensioone või kaebusi registreeritud eraeksperti tegevuse kohta;
 - 3) isik kasutab registreeritud eraeksperti nimetust menetlusvälisel arvamuse andmisel;

4) registreeritud eraekspert ei ole kolme aasta jooksul teinud menetlusajades ekspertiisi;
5) registreeritud eraekspert ei ole ekspertiisiasutusele esitanud menetlusajades tehtud ekspertiisiakte koos ekspertiisimäärusega.

(3) Registreeritud eraeksperti nimekirjast kustutamise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(4) Registreeritud eraeksperti nimekirjast kustutamine ei takista poolelioleva ekspertiisi lõpetamist.

5. peatükk Eksperti õigused ja kohustused

§ 32. Eksperti õiguste ja kohustuste tekke alus

(1) Kohtuekspertil tekivad menetlusajades õigused ja kohustused ekspertiisimääruse alusel või ekspertiisülesandena vormistatud muu dokumendi alusel. Kui on määratud üksnes ekspertiisiasutus, tekivad ekspertil õigused ja kohustused ekspertiisimääruse või ekspertiisülesande kättesaamisel.

(2) Registreeritud eraekspertil või muul ekspertiks määratud isikul tekivad menetlusajades õigused ja kohustused menetleja ekspertiisimääruse alusel.

(3) Tasulise ekspertiisi tegemisel tekivad kohtuekspertil õigused ja kohustused lepingu sõlmimisel.

§ 33. Eksperti õigused ja kohustused

(1) Eksperti õigused ja kohustused ekspertiisi või käesoleva seaduse § 2 lõikes 3 nimetatud iseseisva ekspertiisandmena vormistatava uuringu tegemisel sätestatakse menetlusseadustes või muus seaduses. Eksperti õigused ja kohustused tasulise ekspertiisi tegemisel sätestatakse käesoleva seaduse §-s 12.

(2) Ekspertil on õigus kasutada ekspertiisi ja uuringu tegemisel abipersonali.

(3) Ekspertiisiasutuses töötav abipersonal, kes puutub otseselt kokku ekspertiisimaterjalidega, peab vastama käesoleva seaduse § 7 lõike 3 punktides 1 ja 2 ning lõikes 4 ja 5 sätestatud nõuetele.

(4) Lisaks menetlusseadustes sätestatule on ekspert kohustatud:

- 1) ekspertiisi tegemisel juhendama ja kontrollima abipersonali tegevust;
- 2) säilitama ekspertiisandmeid vastavalt käesoleva seaduse §-s 35 sätestatule;
- 3) ekspertiisiasutuse lepingupartneri tehtud ekspertiisi korral esitama ekspertiisiakti valmimisest arvates kümne tööpäeva jooksul ekspertiisiasutusele elektrooniliselt ekspertiisiakti ja selle lisad.

§ 34. Andmete saladuses hoidmise kohustus

Ekspert ja abipersonal ei tohi avaldada nendele seoses ekspertiisi või uuringu tegemisega teatavaks saanud asjaolusid ega andmeid, sealhulgas mis tahes isikuandmeid ega isikute vahelisi suhteid puudutavaid andmeid. Saladuse hoidmise kohustus on tähtajatu.

§ 35. Andmete säilitamise kohustus

(1) Registreeritud eraekspert ja ekspertiisiasutuse lepingupartner peavad tehtud ekspertiiside arvestust ja säilitavad arvestusandmetena:

- 1) ekspertiisi määranud menetleja nime;
- 2) menetlusaja numbrit;
- 3) ekspertiisimääruse kuupäeva;
- 4) ekspertiisiliigi;
- 5) ekspertiisiakti või ekspertiisi tegemisest keeldumise akti koostamise kuupäeva;
- 6) ekspertiisiakti ja selle lisade ekspertiisiasutusele saatmise kuupäeva.

(2) Registreeritud eraekspert ja ekspertiisiasutuse lepingupartner on kohustatud säilitama arvestusandmeid seitse aastat ekspertiisi tegemisest arvates.

(3) Ekspertiisiasutuses tehtud ekspertiiside arvestusandmeid ja ekspertiisiakti või ekspertiisi tegemisest keeldumise akti säilitatakse seadusega või seaduse alusel sätestatud korras.

§ 36. Ekspertiisiasutuses töötava isiku daktüloskopeerimine ja temalt DNA-proovi võtmine

(1) Ekspertiisijekti või -materjaliga kokkupuutuv ekspertiisiasutuses töötav isik daktüloskopeeritakse ja temalt võetakse DNA-proov eesmärgiga välistada tema objektile jäetud jäljed.

(2) Daktüloskopeerimisel võetakse ekspertiisiasutuse töötajalt tema mõlema käe sõrmejäljed ning peopesajäljed ja kirjutaja-peopesajäljed.

(3) Ekspertiisiasutuse töötaja daktüloskopeerimisel võetud naha papillaarkurrustiku jäljed kantakse andmekogusse ABIS. Ekspertiisiasutuse töötajalt võetud DNA-proovi analüüsil saadud andmed ning töötaja biograafilised andmed pseudonüümid kujul ja andmed tema daktüloskopeerimise ning temalt DNA-proovi võtmise kohta kantakse süüteoametluse biomeetriaregistrisse.

(4) Ekspertiisiasutuse töötaja daktüloskopeerimisel ja tema DNA-proovi analüüsil saadud andmed kustutatakse vastavalt süüteoametluse biomeetriaregistrist ja andmekogust ABIS kolme aasta möödumisel isiku ja ekspertiisiasutuse vahel sõlmitud töölepingu lõppemisest.

(5) Loetelu ekspertiisiasutuse töökohtadest, millel töötav isik daktüloskopeeritakse ja temalt võetakse DNA-proov, ning daktüloskopeerimise ja DNA-proovi võtmise, registrisse kandmise ja sealt kustutamise korra kehtestab ekspertiisiasutuse juht käskkirjaga.

6. peatükk Ekspertiisi hind ja rahastamine

§ 37. Ekspertiisikulude arvestamine

(1) Ekspertiisikulud on eksperdil või ekspertiisiasutusel seoses ekspertiisi ja uuringu tegemise ning menetlustest osavõtuga tekkinud kulud ning põhjendatud juhul menetlusvälisel isikul seoses ekspertiisi tegemisega tekkinud kulud.

(2) Ekspertiisikulude arvestus peab olema arusaadav, õige, üksikasjalik ja järjepidev.

(3) Kui ekspert keeldub seaduses sätestatud alusel ekspertiisi tegemisest või ekspertiisiülesanne tühistatakse, esitab ta ekspertiisi määranud menetlejale andmed juba tehtud kulude kohta. Menetleja hindab tehtud kulude põhjendatust ja ekspertiisi tegemisest keeldumise asjaolusid ning määrab seejärel hüvitamisele kuuluva summa või keeldub ekspertiisikulude hüvitamisest.

§ 38. Ekspertiisiasutuses ja selle lepingupartneri tehtud ekspertiisi ja uuringu hind ning rahastamine

(1) Ekspertiisiasutuses ja selle lepingupartneri tehtud ekspertiiside ja uuringute hindade kehtestamisel võetakse aluseks käesoleva seaduse § 37 lõigetes 1 ja 2 sätestatud ekspertiisikulud. Ekspertiisiasutuses ja selle lepingupartneri juures tehtava ekspertiisi hind ei või olla kõrgem kui kriminaalmenetluse seadustiku § 178 lõikes 5, väärteomenetluse seadustiku § 38 lõikes 2 ning tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 152 lõikes 3, § 153 lõigetes 1 ja 3 ning §-s 157 sätestatud tasu eksperdile, kes ei tööta ekspertiisiasutuses.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud hinnad kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega.

(3) Ekspertiisiasutuses või selle lepingupartneri tehtud ekspertiisi hind kujuneb vastavalt ekspertiisiliigile sõltuvalt:

- 1) uuritavate isikute arvust;
- 2) uuritavate proovide arvust;
- 3) uuritavate objektide arvust;
- 4) uuritavast andmemahust;
- 5) kasutatavate meetodikate arvust;
- 6) ekspertiisi keerukusest ja mahukusest;
- 7) tehtavate uuringute arvust;
- 8) väljastpoolt ekspertiisiasutust tellitavate uuringute arvust;
- 9) väljastpoolt ekspertiisiasutust ekspertide komisjoni kaasatavate ekspertide arvust ja neile makstavast tasust;
- 10) tõlkekuludest.

(4) Ekspert lisab ekspertiisiaktile ekspertiisi hinna.

(5) Ekspertiisi erilisest keerukusest või mahukusest sõltuvalt võib ekspertiisi hinda tõsta kuni kolm korda. Ekspertiisi hinda võib vajaduse korral langetada. Ekspertiisi hinna tõstmist või langetamist tuleb põhjendada.

(6) Ekspertiisi ja uuringu hinnale ei lisata käibemaksu.

(7) Ekspertiisi tegemist ekspertiisiasutuses rahastatakse riigieelarvest, kui seaduses ei sätestata teisiti.

§ 39. Tasulise ekspertiisi hind ja rahastamine

(1) Ekspertiisiasutuses tehtava tasulise ekspertiisi eest maksab tellija ekspertiisiasutusele tasu vastavalt käesoleva seaduse §-s 38 sätestatule. Tasulise ekspertiisi hinda võib kokkuleppel tellijaga tõsta sõltuvalt ekspertiisi erilisest keerukusest ja mahukusest või muul põhjendatud juhul.

(2) Kui tasulise ekspertiisi liigile ei ole hinda määratud, võetakse tasu kokkuleppimisel aluseks kõige lähedasema ekspertiisiliigi hind.

(3) Tellija maksab kogu tasu enne tasulise ekspertiisi tegemise alustamist, kui ei lepita kokku teisiti.

§ 40. Väljaspool ekspertiisiasutust tehtud ekspertiisi ja uuringu eest ning kaasatavale eksperdile tasumine

(1) Ekspertiisiasutus tasub:

1) ekspertiisiasutuses tehtava ekspertiisi käigus väljaspoolt ekspertiisiasutust tellitava uuringu eest;

2) käesoleva seaduse § 14 lõike 1 alusel kriminaalmenetluses välisriigi ekspertiisi- või muust asutusest tellitud ekspertiisi eest;

3) kriminaalmenetluses väljaspoolt ekspertiisiasutust ekspertide komisjoni liikmeks kaasatud eksperdile.

(2) Väljaspoolt ekspertiisiasutust ekspertide komisjoni liikmeks kaasatud eksperdile tasutakse vastavalt tema ekspertiisi antavale panusele.

(3) Väljaspoolt ekspertiisiasutust ekspertide komisjoni liikmeks kaasatud eksperdi tasu suurus ning selle maksmise alused määratakse kindlaks kokkuleppel menetleja ja eksperdiga.

(4) Tsiviilkohtumenetluses ja halduskohtumenetluses välisriigi ekspertiisi- või muust asutusest tellitud ekspertiisi eest või väljaspoolt ekspertiisiasutust ekspertide komisjoni liikmeks kaasatud eksperdile tasub kohus ekspertiisi tellijana.

(5) Kui ekspertiisiasutus ei pea menetleja taotlust kriminaalmenetluses ekspertiisi tellimiseks välisriigi ekspertiisi- või muust asutusest või ekspertide komisjoni eksperdi kaasamiseks väljaspoolt ekspertiisiasutust võimalikuks ekspertiisi kõrge hinna tõttu või muul mõjuval põhjusel, teatab ekspertiisiasutuse juht sellest riigi peaprokurörile, kes otsustab ekspertiisi tellimise või eksperdi kaasamise ja nende eest tasumise ning teavitab sellest valdkonna eest vastutavat ministrit.

§ 41. Välisriiki tehtud ekspertiisi ja uuringu hind

Välisriiki tehtava ekspertiisi ja uuringu eest võetakse tasu kokkuleppel tellijaga, arvestades käesoleva seaduse §-s 37 sätestatut.

§ 42. Registreeritud eraekspertiisi ja eksperdiksi määratud muu isiku kulude hüvitamine

Registreeritud eraekspertiisi ja menetleja poolt eksperdiksi määratud muu isiku tehtud ekspertiisi kulud hüvitatakse menetlusseadustes sätestatud korras.

§ 43. Menetlusvälisel isikul seoses ekspertiisi tegemisega tekkinud kulude hüvitamine

(1) Menetlusvälisel isikul seoses ekspertiisi tegemisega tekkinud otsesed kulud hüvitatakse põhjendatud juhul, kui kulud ei ole juba kaetud eksperdile makstud tasuga. Sellisteks kuludeks on isiku valduses olevate vahendite kasutamise kulud, mis on tekkinud ainult ekspertiisi tegemisel, kaasa arvatud transpordile, abitööjõule ning uuringuks kasutatud materjalidele ja vahenditele tehtud kulutused.

(2) Menetlusvälise isiku ekspertiisikulude koosseisu ei arvata eksperdi töötasu ega muid temaga seotud kulusid.

(3) Menetlusväline isik peab menetleja nõudmisel esitama ekspertiisi kulusid tõendavad dokumendid ja andma selgitusi.

(4) Menetlusvälisele isikule hüvitamisele kuuluv summa määratakse kindlaks lähtuvalt esitatud dokumentidest.

(5) Menetleja kannab hüvitamisele kuuluva summa üle isiku nimetatud pangakontole 15 tööpäeva jooksul.

7. peatükk

Rakendussätted

§ 44. Riiklikult tunnustatud ekspertide muutumine registreeritud eraekspertideks

(1) Ekspertiisiasutus teavitab ühe kuu jooksul käesoleva seaduse jõustumisest arvates kõiki riiklikult tunnustatud ekspertide nimekirja kantud eksperte muudatustest ning palub teatada ühe kuu jooksul ekspertiisiasutusele kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis oma soovist enda kustutamiseks nimekirjast või enda nõusolekust jätkata registreeritud eraekspertina kuni riikliku tunnustuse kehtivusaja lõppemiseni. Registreeritud eraekspertide nimekiri avaldatakse ekspertiisiasutuse veebilehel kahe kuu jooksul käesoleva seaduse jõustumisest arvates.

(2) Riiklikult tunnustatud eksperdid, kellelt ekspertiisiasutusel ei õnnestu saada vastust või kes on edastanud ekspertiisiasutusele käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud nõusoleku, kuid on kantud nimekirja ekspertiisiliikides, mida tehakse ekspertiisiasutuses, kustutatakse registreeritud eraekspertide nimekirjast ühe aasta möödumisel käesoleva seaduse jõustumisest arvates, olenemata riikliku tunnustuse kehtivusajast.

§ 45. Enne 2023. aasta 1. septembrit riiklikku sõrmejälgede registrisse kantud andmete töötlemine

(1) Enne 2023. aasta 1. septembrit riiklikku sõrmejälgede registrisse kantud andmed isiku ja daktüloskoopiaandmete võtmise kohta loetakse käesoleva seaduse jõustumisel süüteomenetluse biometriaregistri osaks.

(2) Enne 2023. aasta 1. septembrit riikliku sõrmejälgede registri osaks olnud sõrmejäljekaartide kartoteek ja sündmuskohajälgede kartoteek jäävad ekspertiisiasutusse ning kantakse arhiivi ja hävitatakse käesoleva seaduse §-s 21 sätestatud säilitustähtaja lõppemisel.

(3) Kuni tehnilise lahenduse valmimiseni võib käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud sõrmejälgede kartoteeki ja sündmuskohajälgede kartoteeki ekspertiisiasutuses pidada ka pärast 2023. aasta 1. septembrit.

§ 46.–§ 59.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 60. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub 2023. aasta 1. septembril.

(2) Käesoleva seaduse § 46, § 50 punktid 8–11, 13, 16–23 ja 26 ning § 59 punktid 3–6 ja 9 jõustuvad 2023. aasta 1. mail.